

MAGYARORSZÁG CSAPADÉK- ÉS LÉGNEDVESSÉG VISZONYAI

Bartholy Judit

ELTE TTK Budapest

VÁZLAT

I.

- **Évi, féléves, évszakos, havi csapadékösszegek**
- **Csapadékintenzitás**
- **Relatív nedvesség**

II. Hóviszonyok

- **Havas, hótakarós napok**

III.

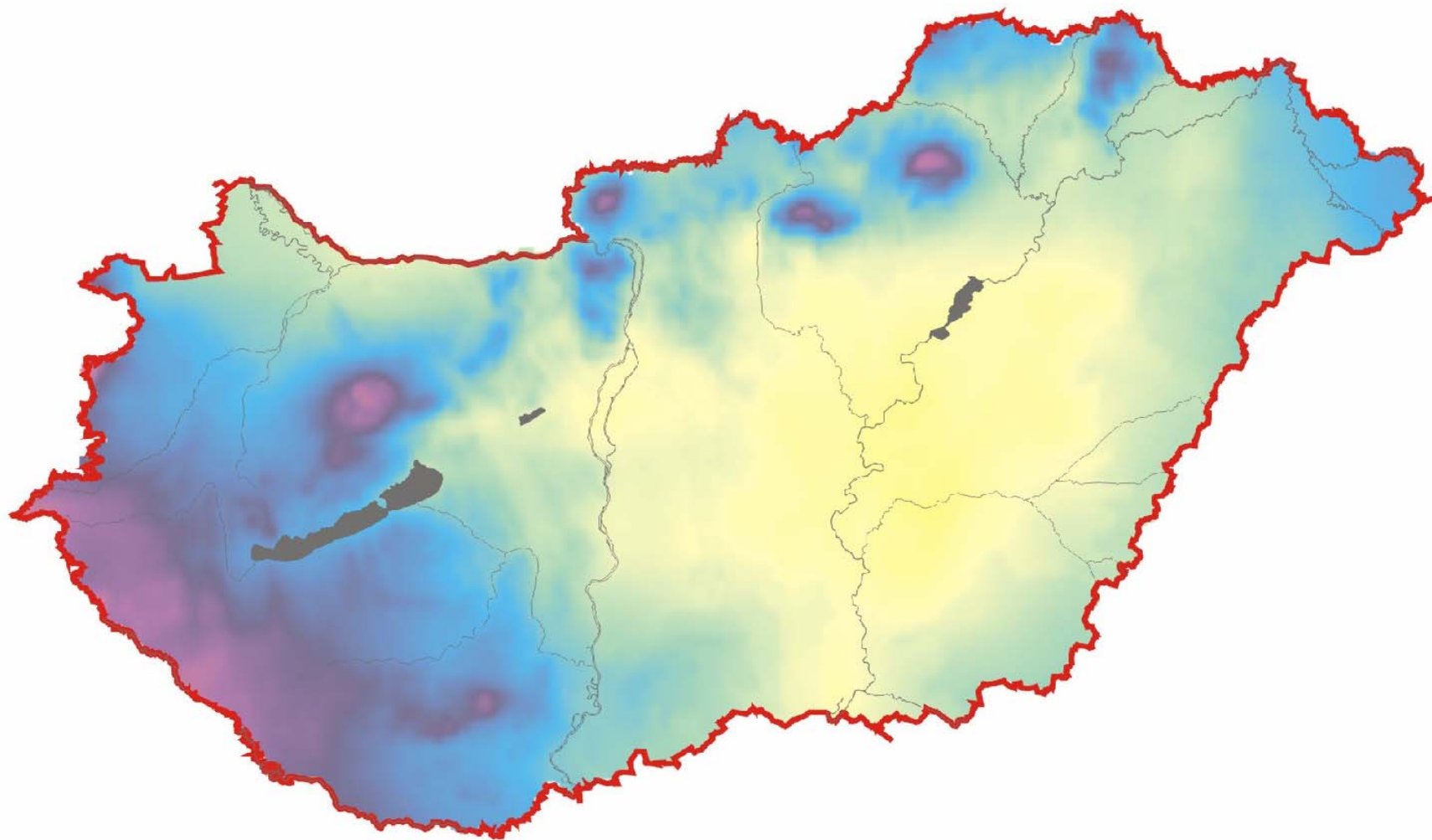
- **Köd**
- **Látástávolság**

Állomáshálózat

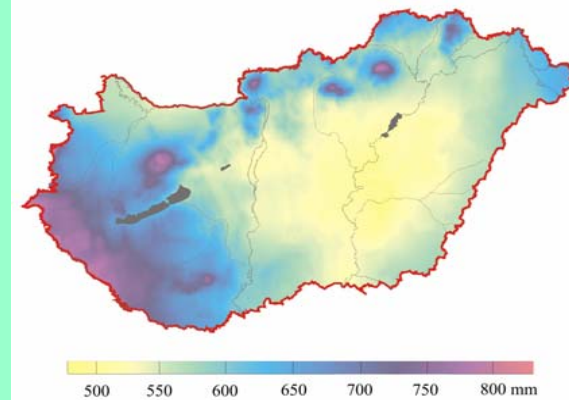
Az Országos Meteorológiai Szolgálat automata állomáshálózata

ÉVI CSAPADÉKÖSSZEGEK MAGYARORSZÁGON (mm)

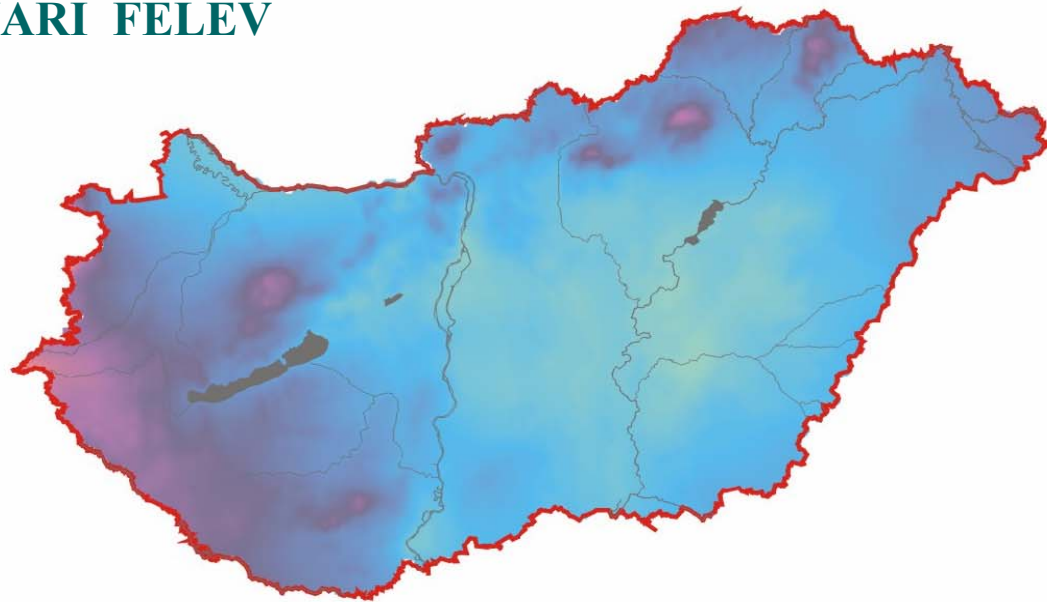

ÉVI CSAPADÉKÖSSZEGEK MAGYARORSZÁGON

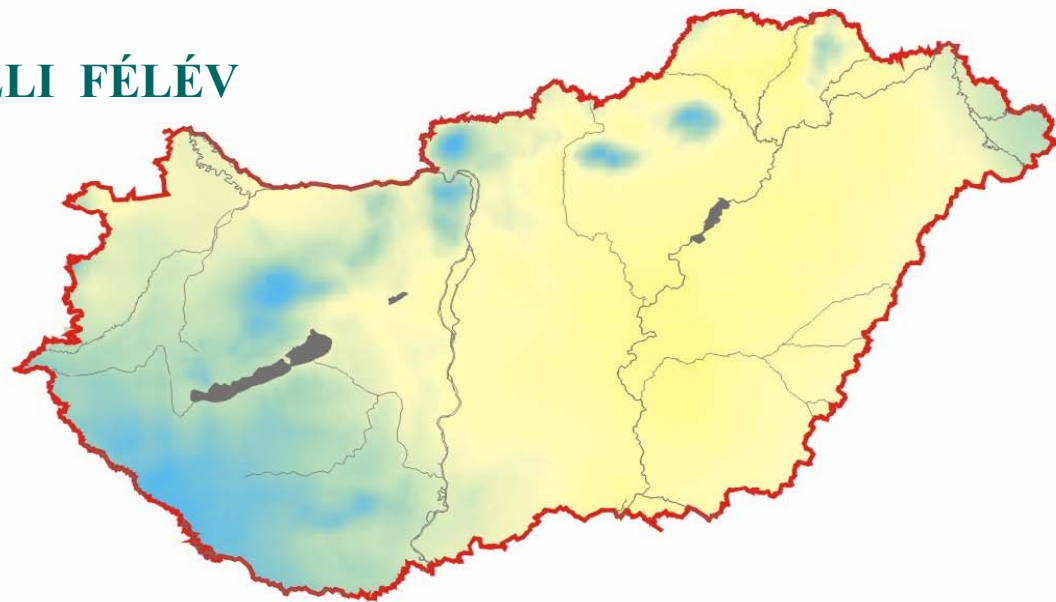

- **Okok: domborzat + kontinentalitás mértéke**
 - Domborzat: 100 m-enként évi 35 mm-es növekmény**
 - Kontinentalitás: Ny-ról K-re csökken a csapadék**
- **Térképszerkesztés: több mint 800 állomás alapján**
- **Legcsapadékosabb: DNY-Dunántúl (Földközi-tenger)**
- **Legszárazabb: Alföld**
- **Hegyek /Alföld ~ közel kétszeres**
- **Országos átlag: ~ 600 mm**
- **Egyes években: 30%-os (többlet /hiány)**
- **Normálidőszak: 1961-1990**
- **Legcsapadékosabb év: 1965**
- **Legszárazabb év: 1971**

NYÁRI FÉLÉV

TÉLI FÉLÉV

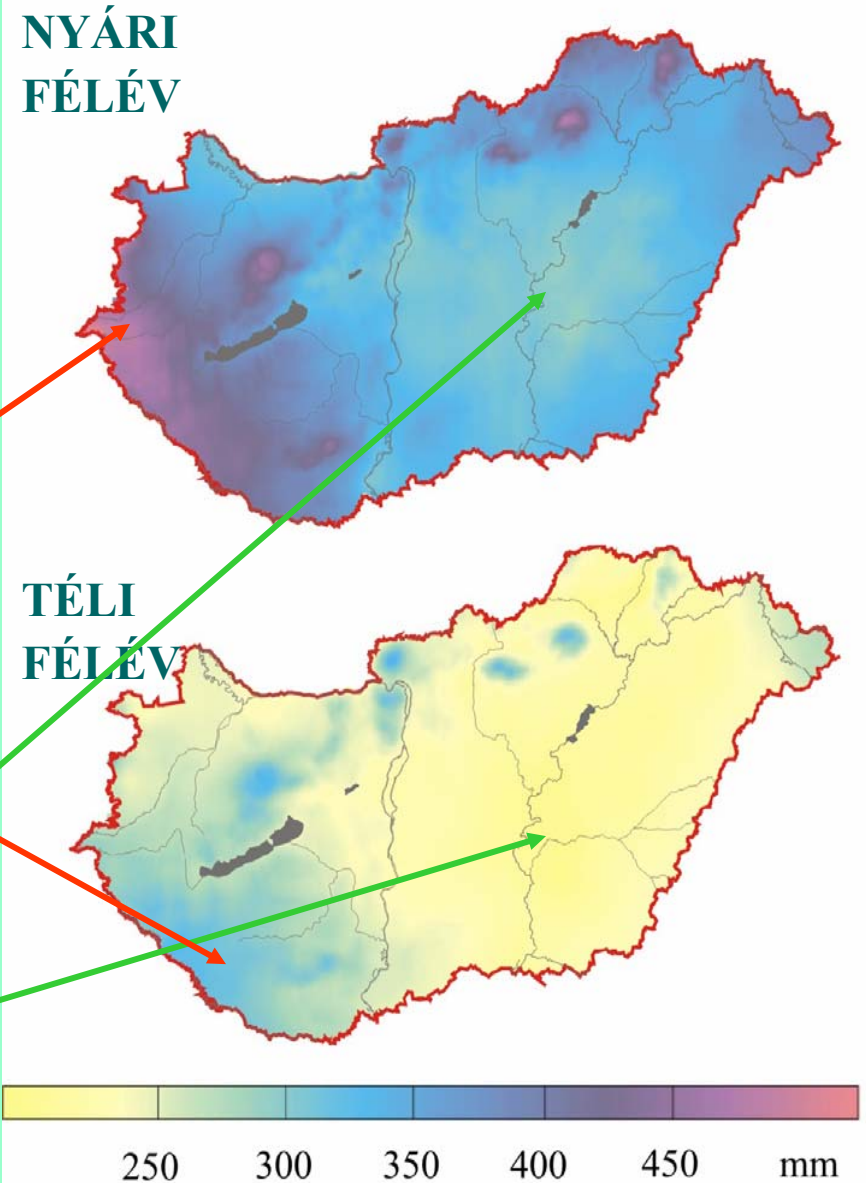

**A NYÁRI
ÉS A TÉLI
FÉLÉV
CSAPADÉK-
ÖSSZEGEI
MAGYAR-
ORSZÁGON
(mm)**

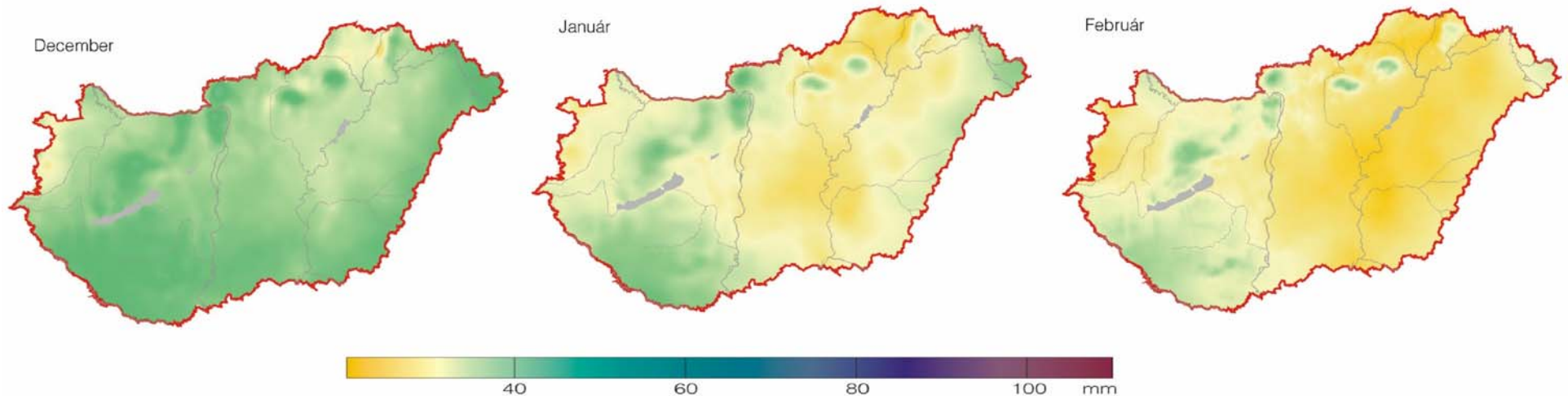
**NYÁRI FÉLÉV: 60 %
TÉLI FÉLÉV: 40 %**

FÉLÉVI CSAPADÉKÖSSZEGEK MAGYARORSZÁGON

- Szárazabb tél, nedvesebb nyár
~ inkább kontinentális, kevésbé óceáni, illetve mediterrán jellegű
- Orográfiai hatása/lejtős hegyvidéki területeken
Nyáron: NY-i, ÉNy-i lejtők csapadékosabbak
Télen: D-i, DK-i lejtők csapadékosabbak
- Maximális csapadék: a hegyekben és
Nyáron: Ny-on, Alpokalja
Télen: DNy-on, Dráva mentén
- Ok: Nyáron, ÉNy felől mérsékeltövi ciklonok
Télen, mediterrán ciklonok dominálnak
- Minimális csapadék: mindkét felévben az Alföldön

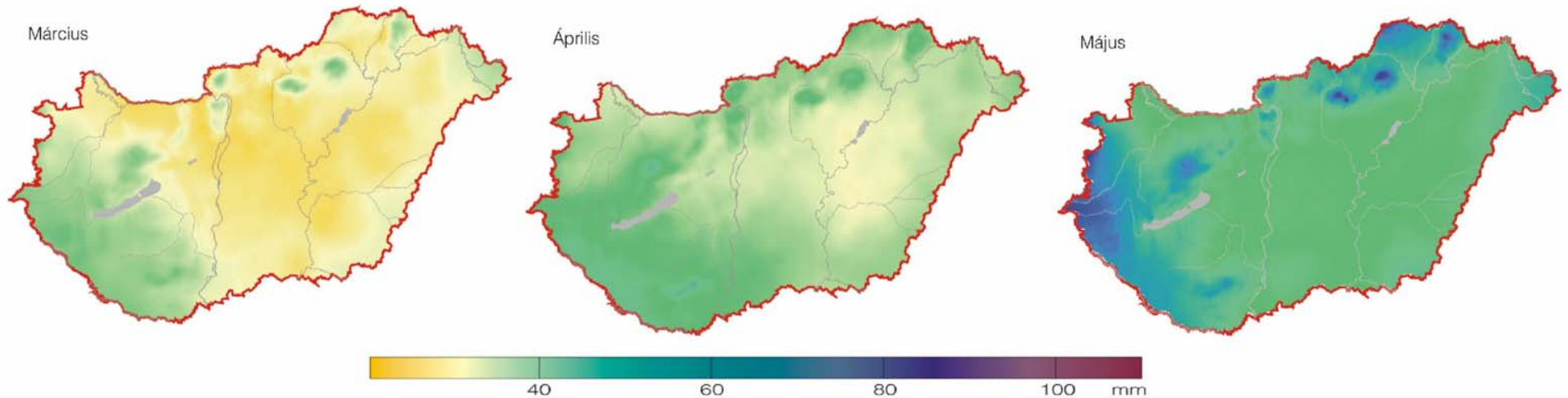

A **TÉLI** HÓNAPOK CSAPADÉKÖSSZEGEI MAGYARORSZÁGON (mm)

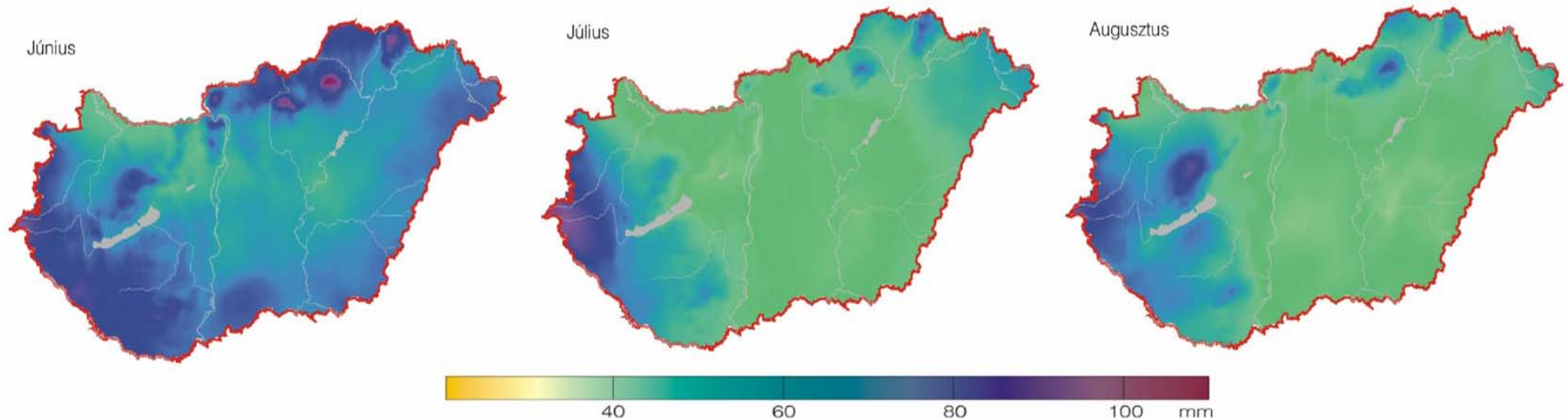
- A legszárazabb évszak
- Évi összeg 19 %-a
- Havi összegek decembertől februárig csökkennek
- Február: az év legszárazabb hónapja (legtöbb helyen)
(részbeni magyarázat: legrövidebb hónap)

A TAVASZI HÓNAPOK CSAPADÉKÖSSZEGEI MAGYARORSZÁGON (mm)

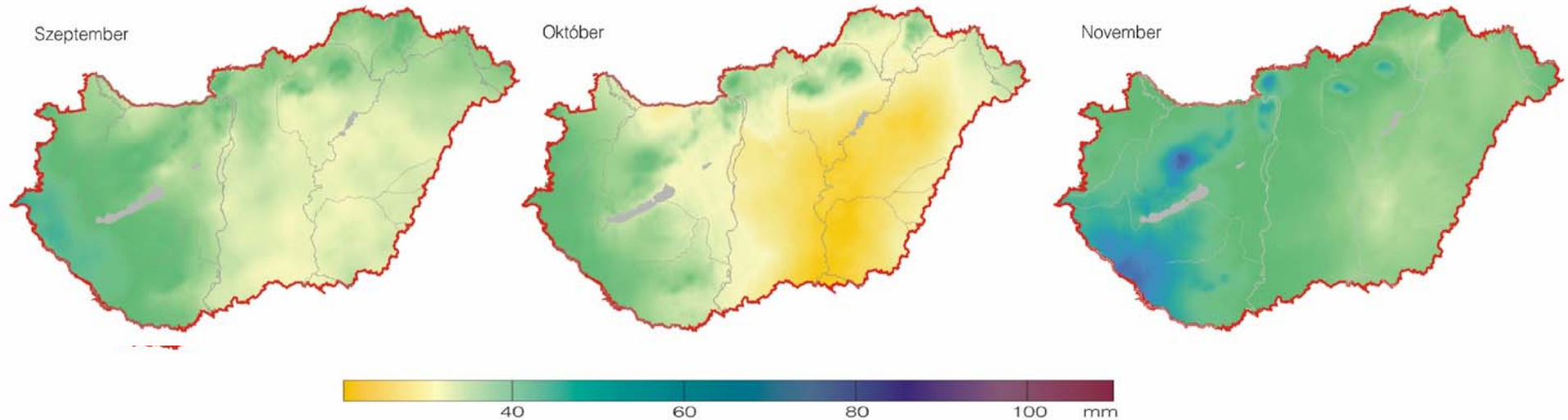
- Évi összeg 23 %-a (kicsit szárazabb)
- Havi összegek márciustól májusig nőnek
- Március: 35 mm körüli
- Május: 60 mm körüli

A NYÁRI HÓNAPOK CSAPADÉKÖSSZEGEI MAGYARORSZÁGON (mm)

- A legcsapadékosabb évszak
- Június az év legcsapadékosabb hónapja (kivéve a Dunántúl Ny része, ahol július)
- Havi összegek decembertől februárig csökkennek
- Júliusban és augusztusban:
hasonló a csapadékmennyiség és a területi eloszlás is

A **ŐSZI** HÓNAPOK CSAPADÉKÖSSZEGEI MAGYARORSZÁGON (mm)

- Havi összegek júniustól októberig csökkennek
- Szeptemberben 50 mm alá
- Októberben 40 mm alá esnek
- Havi összegek novemberben nőnek
- November az ősz, s a téli félév legcsapadékosabb hava (havi csap.össz. 50-60 mm között)

LEGCSAPADÉKOSABB ÉS LEGSZÁRAZABB IDŐSZAKOK

Legcsapadékosabb		Legszárazabb	
Dátum	Az átlag %-ában	Dátum	Az átlag %-ában
1981. december	230	1972. december	9
1979. január	217	1964. január	6
1969. február	291	1976. február	18
1976/77 tél		1974/75 tél	
	187		57

TÉL

Legcsapadékosabb		Legszárazabb	
Dátum	Az átlag %-ában	Dátum	Az átlag %-ában
1970. március	200	1961. március	29
1989. április	172	1981. április	37
1987. május	192	1973. május	24
1965. tavasz		1968. tavasz	
	154		62

TAVASZ

Legcsapadékosabb		Legszárazabb	
Dátum	Az átlag %-ában	Dátum	Az átlag %-ában
1965. június	166	1968. június	42
1972. július	217	1984. július	54
1970. augusztus	202	1962. augusztus	27
1965. nyár		1967. nyár	
	152		67

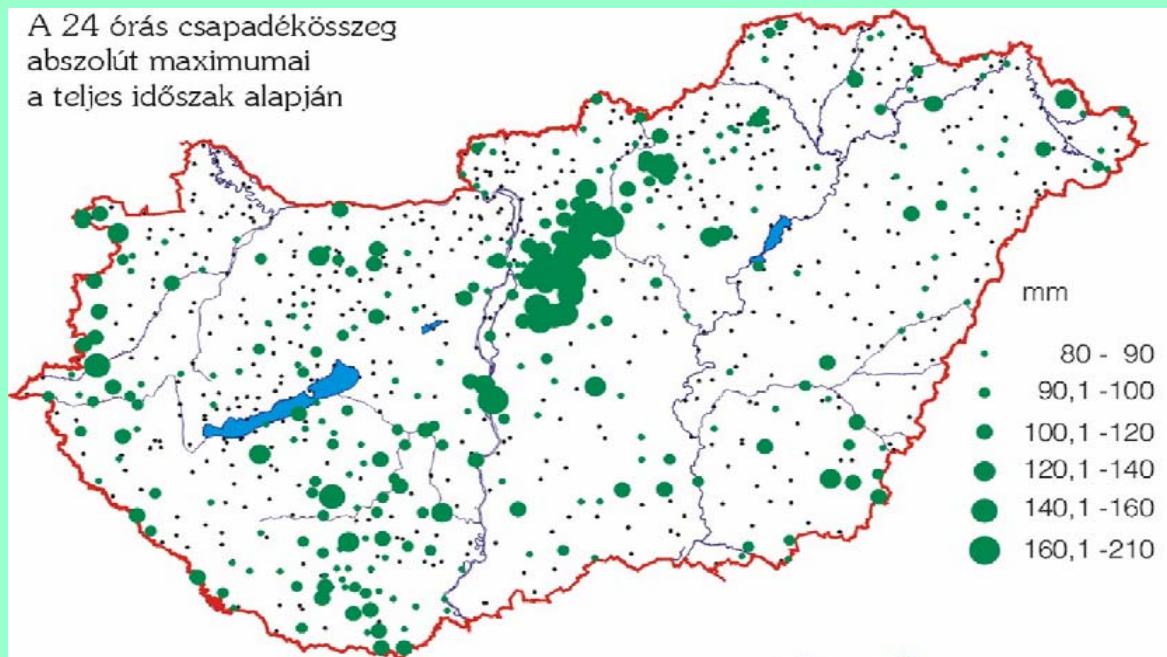
NYÁR

Legcsapadékosabb		Legszárazabb	
Dátum	Az átlag %-ában	Dátum	Az átlag %-ában
1976. szeptember	209	1986. szeptember	9
1974. október	428	1965. október	6
1962. november	255	1986. november	23
1974. ősz		1986. ősz	
	152		37

ŐSZ

24 ÓRA ALATT LEHULLOTT CSAPADÉKOK MAXIMUMAI (1961-1990)

A 24 órás csapadékösszeg
abszolút maximumai
a teljes időszak alapján

- A 80 mm fölötti csapadékok jelennek meg a térképen

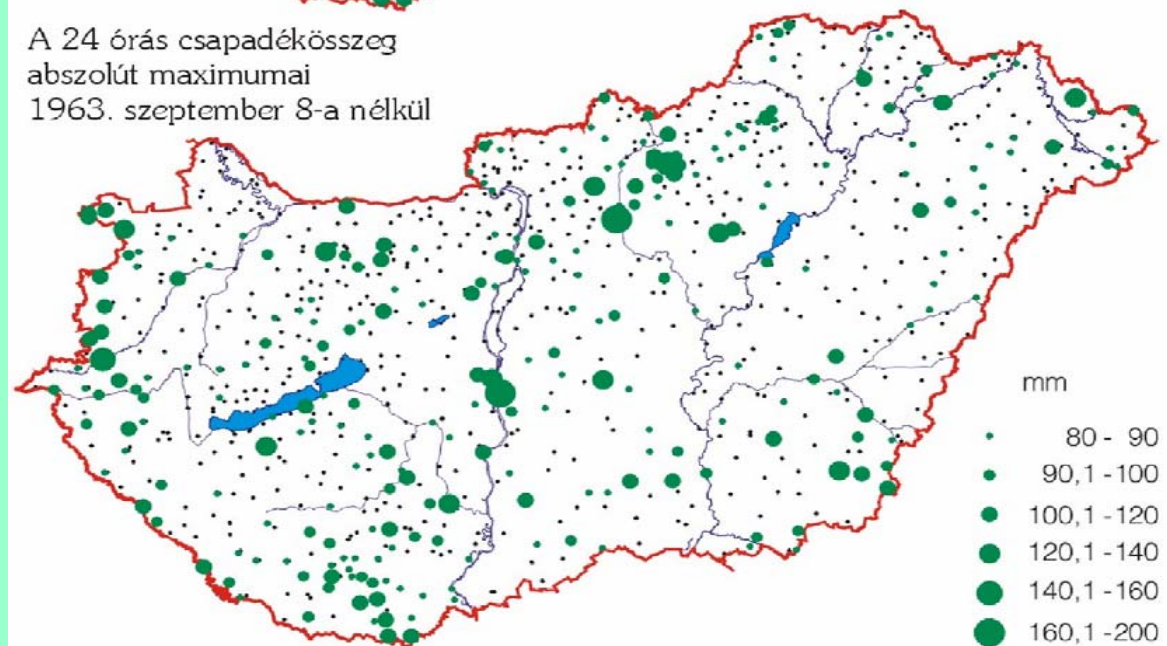
- a maximális csapadékok területi eloszlása, s a domborzat kapcsolata nem kivehető

- 1963. szeptember 8-án 24 óra alatt 2-3 havi csapadék hullott le É-Dunántúlon, s Pest megyében

- Fenti térkép: teljes Lenti térkép: e napi csapadék nélküli

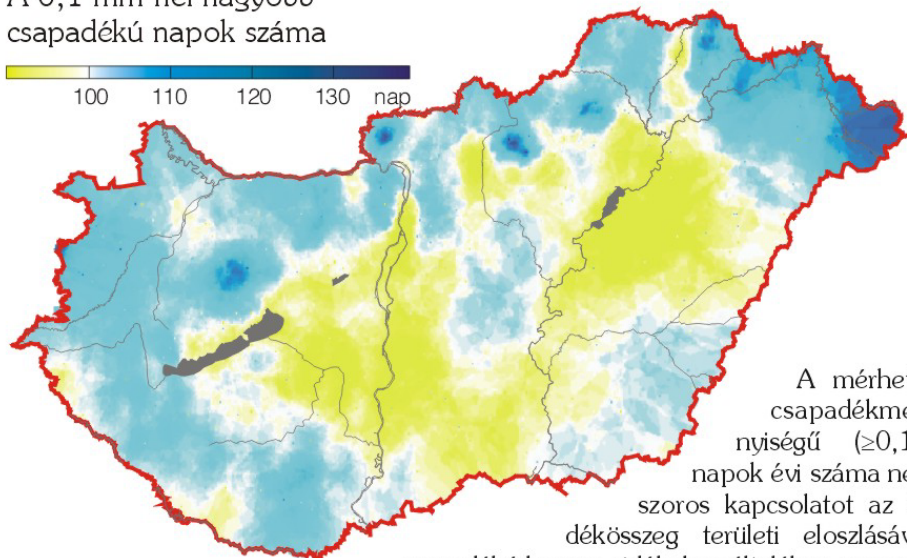
- Abszolút maximum: Gyömrő (Pest megye) 203 mm

A 24 órás csapadékösszeg
abszolút maximumai
1963. szeptember 8-a nélkül

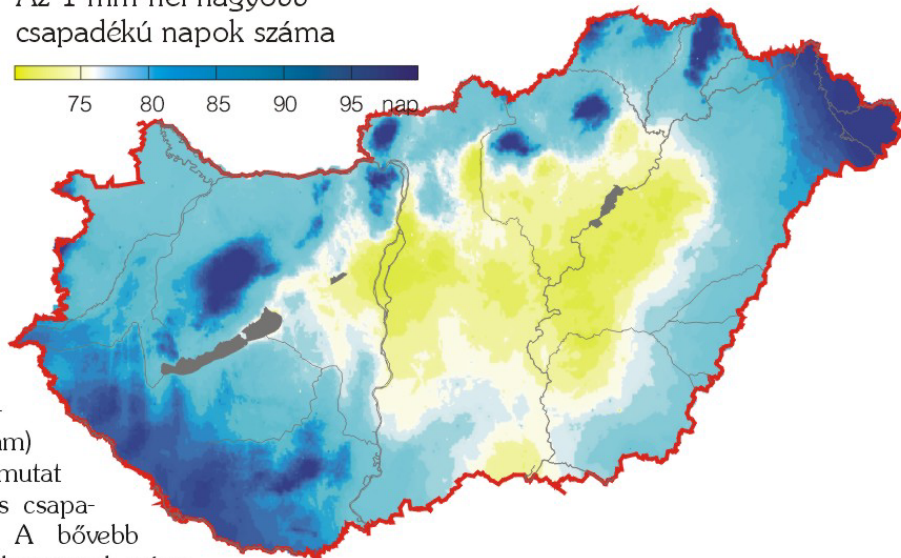
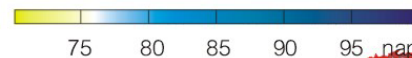

Különböző küszöbértékek fölötti csapadékú napok évi száma

A 0,1 mm-nél nagyobb csapadékú napok száma

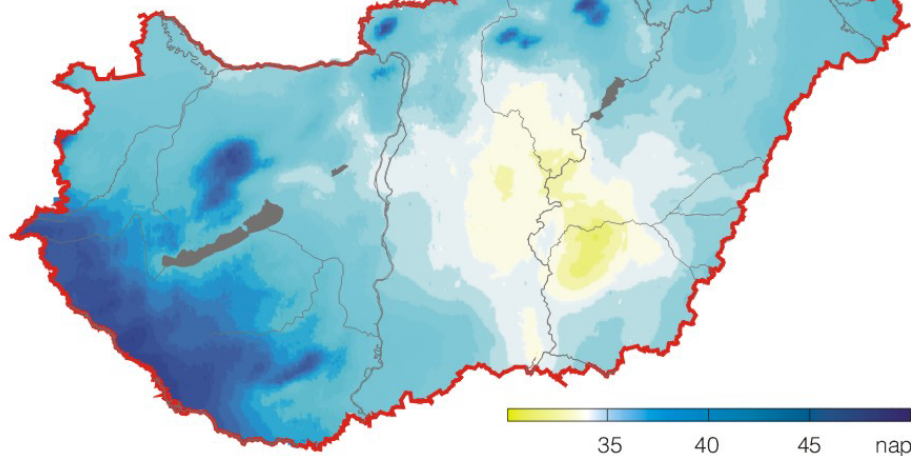

Az 1 mm-nél nagyobb csapadékú napok száma

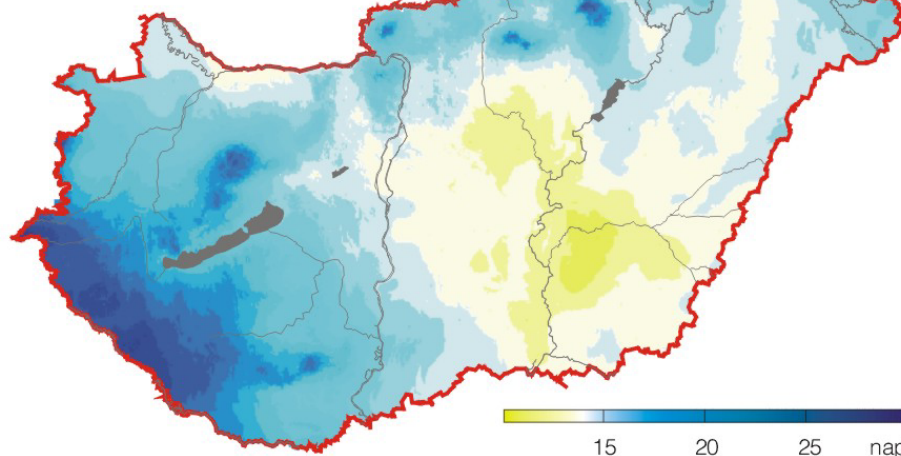

A mérhető csapadékmennyiségű ($\geq 0,1$ mm) napok évi száma nem mutat szoros kapcsolatot az éves csapadékösszeg területi eloszlásával. A bővebb csapadékú hegyes vidékeken általában a csapadékos napok száma is magasabb, a sík területeken mutatkozó különbségekre ugyanakkor nehéz magyarázatot találni. Az 1, 5 és 10 mm fölötti csapadékú napok számának eloszlásában sokkal jobban megmutatkozik a domborzat hatása. Ezek a térképek már elég jó összhangot mutatnak az éves csapadékösszeg eloszlásával.

Az 5 mm-nél nagyobb csapadékú napok száma

Az 10 mm-nél nagyobb csapadékú napok száma

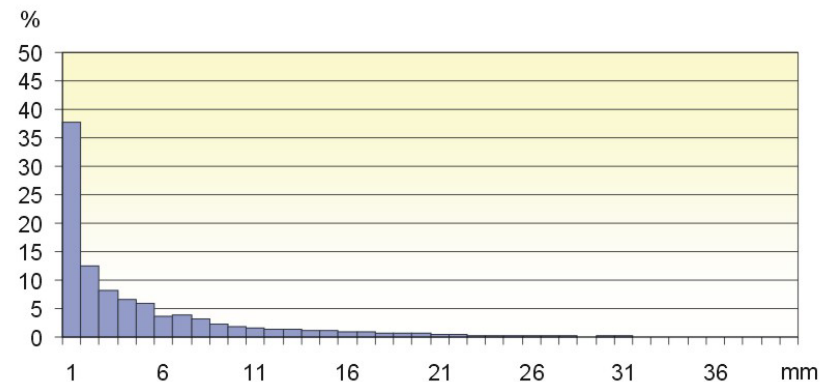

Különböző csapadékhozamok gyakorisága

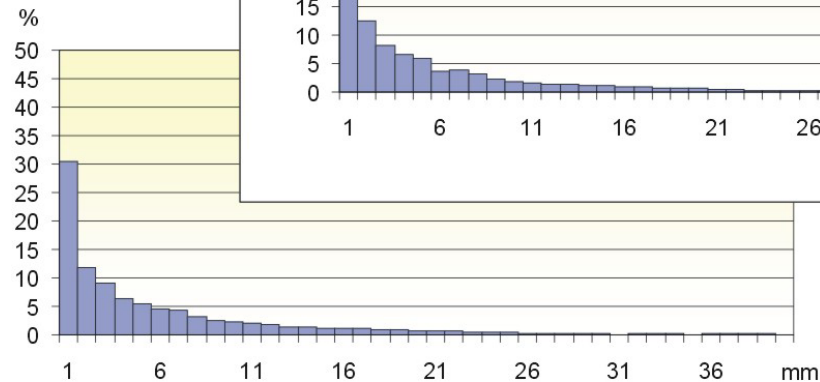
A csapadékos napok 24 órás hozamainak relatív gyakoriságát hat állomás (Szombathely, Pécs, Budapest, Kékestető, Szeged, Debrecen) adatainak átlagolásával a négy évszakra mutatja be az elcsúsztatott grafikonsor. Határozott különbség van a téli és a nyári eloszlás között. Míg télen az 1 mm-t meg nem haladó napi csapadékok relatív gyakorisága 45 %, nyáron ez alig több 30 %-nál, azaz télen több kis csapadékhozamú napra számíthatunk. Jellemző különbségek mutatkoznak a nagy csapadékok eloszlásában is: télen alig fordul elő 30 mm-t meghaladó mennyiség, ugyanakkor nyáron, bár nagyon kis előfordulási valószínűséggel, 100 mm-t megközelítő napi összegek is megjelennek. Tavasszal és ősszel a gyakorisági eloszlás nagyon hasonló, a téli és nyári eloszlás között köztes helyet foglal el, a ritkán előforduló nagy csapadékhozamok tekintetében azonban az őszi nagyon közel van a nyári eloszláshoz. (A grafikus megjelenítésen a nagyon kis relatív gyakoriságok nem lennének láthatók, ezért a 40 mm-nél nagyobb csapadékokat sehol sem ábrázoltuk.)

A jobb alsó sarokban található ábra ugyancsak a hat állomás adataiból átlagolva a különböző küszöbértékeket meghaladó csapadékú napok átlagos számát mutatja be (egész napra kerekítve) az év 12 hónapjában.

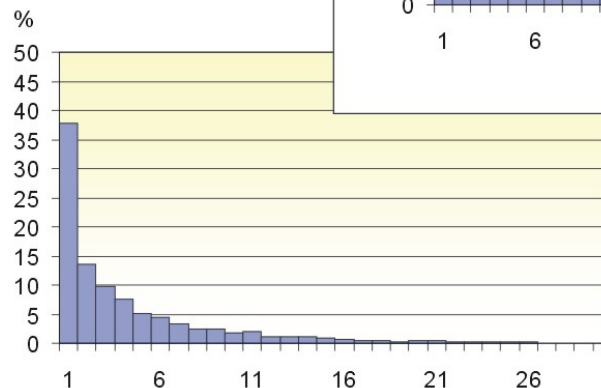
Ősz

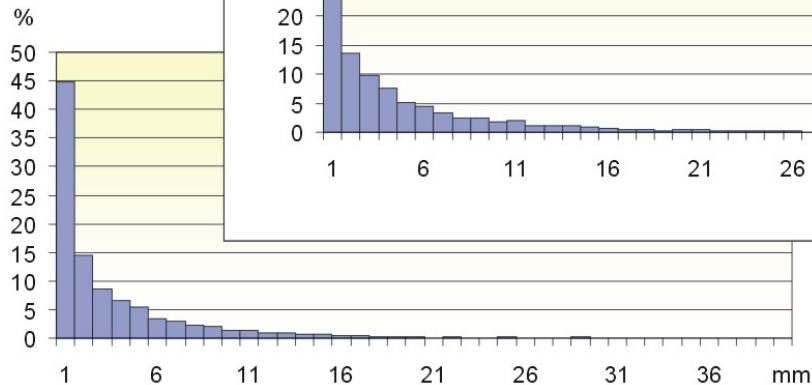
Nyár

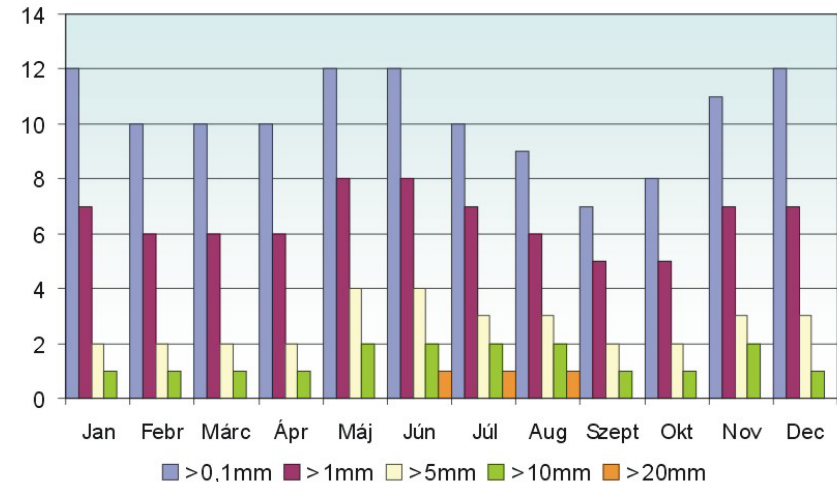
Tavasz

Tél

nap

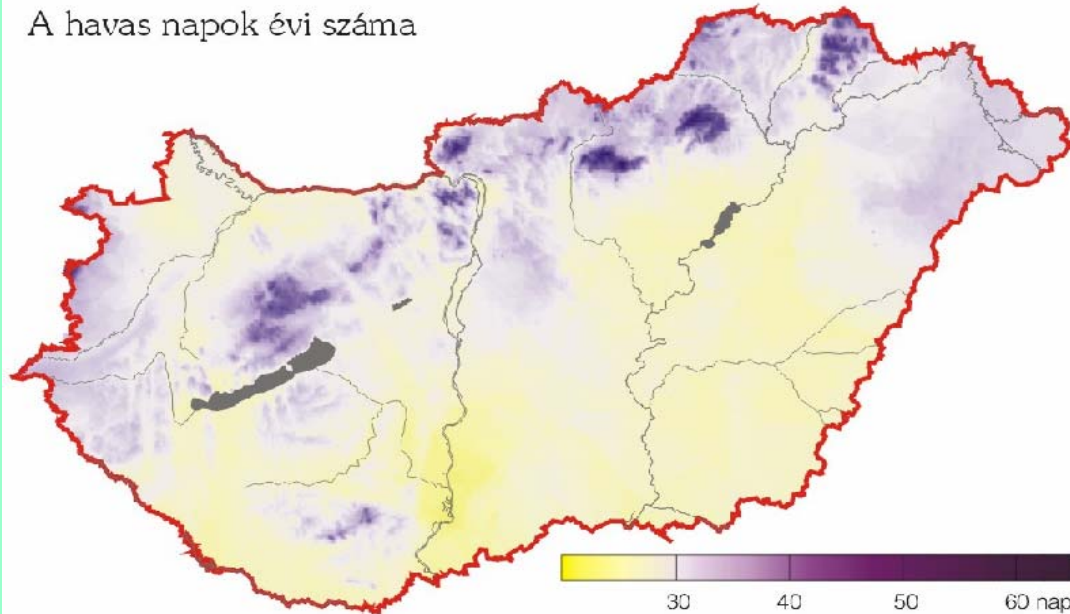

Hóviszonyok

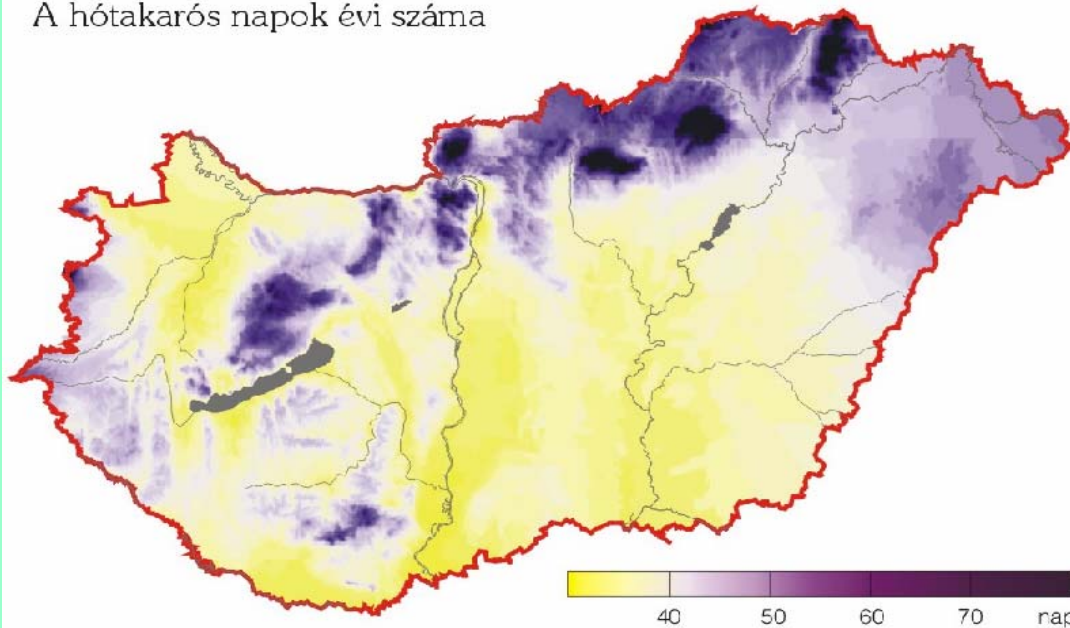
**Havas, hótakarós
napok**

A HAVAZÁS ÉGHAJLATI JELLEMZŐI (I)

A havas napok évi száma

A hótakarós napok évi száma

Def. - Havas nap: Hó formájában hulló csap. napok évi száma (vagy megmarad, vagy nem)

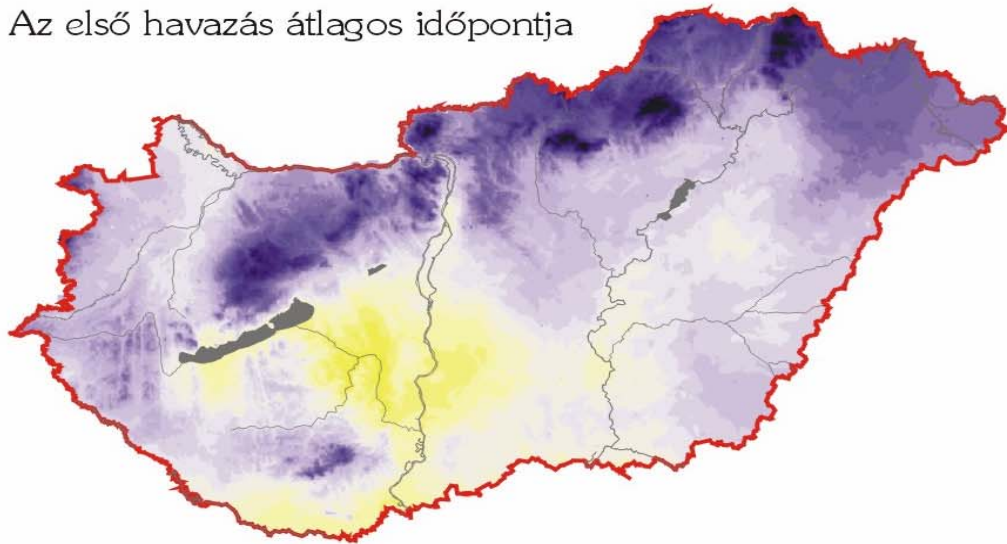
- az országban: 25 - 65 nap
- legfontosabb tényező: tengerszint feletti magasság

Def. - Hótakarós nap: A mérőhely körül egybefüggő hótakarós napok száma

- az ország síkabb területein 30-50 nap
- hegyekben (Börzsöny, Mátra, Bükk), északias lejtőkön, völgyekben 100-120 nap
- évek között nagy változékonyság: 1989/90 telén 0 nap, 1962 /63 telén a Dunántúlon 1 nap körül

A HAVAZÁS ÉGHAJLATI JELLEMZŐI (II)

Az első havazás átlagos időpontja

Az utolsó havazás átlagos időpontja

Az első havazás dátuma:
egyenletes, kis különbségek
az országban

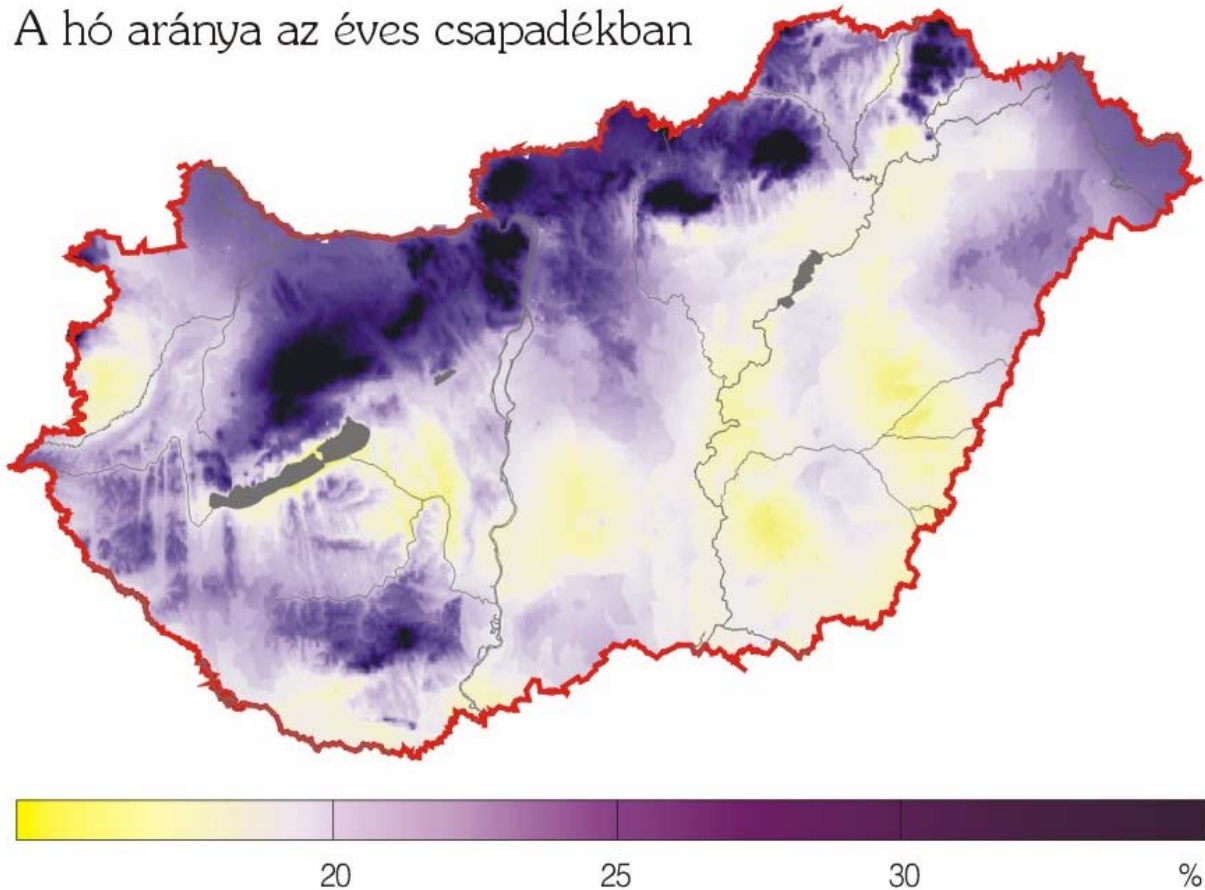
- A síkvidékeken november 10 és 20 közé esik általában
- A hegyekben november legelején

Az utolsó havazás dátuma:
nagyobb változékonyság az
országban

- A síkvidékeken március 10 és 30 közé esik általában
- hegyekben április közepe, vége is lehet

A HAVAZÁS ÉGHAJLATI JELLEMZŐI (III)

A hó aránya az éves csapadékban

A hó aránya az éves csapadékban:

(hó konvertálása cseppfolyós csapadékká)

- Szinte kizárólag a tengerszint feletti magasság határozza meg

- Értéke átlagosan 15 – 45 % között

Hóviszonyok II.

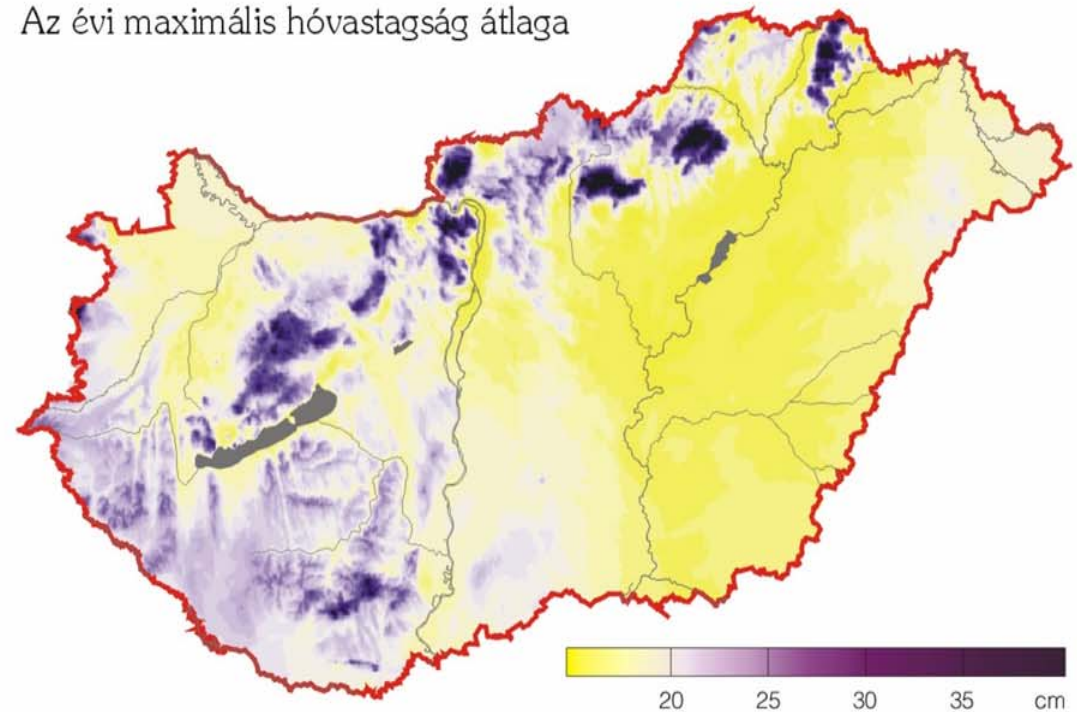
MAXIMÁLIS HÓVASTAGSÁG

ÉVI MAXIMÁLIS HÓVASTAGSÁG

Az évi maximális hóvastagság átlaga

Az évi maximális hóvastagság átlaga

A téli hófelhalmozódás mértékét a hó formájában lehulló csapadék mennyisége és a hőmérséklet határozza meg. Főleg az előbbinek nagy változékonysága miatt az adatok az egyes évek között jelentős szóródást mutatnak. Az évi legnagyobb hóvastagság 30 éves átlaga az Alföld túlnyomó részén 15-20 cm között van, de előfordul, hogy egyes években egyáltalán nem alakul ki összefüggő hótakaró. A Dunántúli-dombvidéken ez az érték 25-35 cm, a magasabb hegyekben 40 és 50 cm között található. A legnagyobb hóvastagság általában február első felére alakul ki.

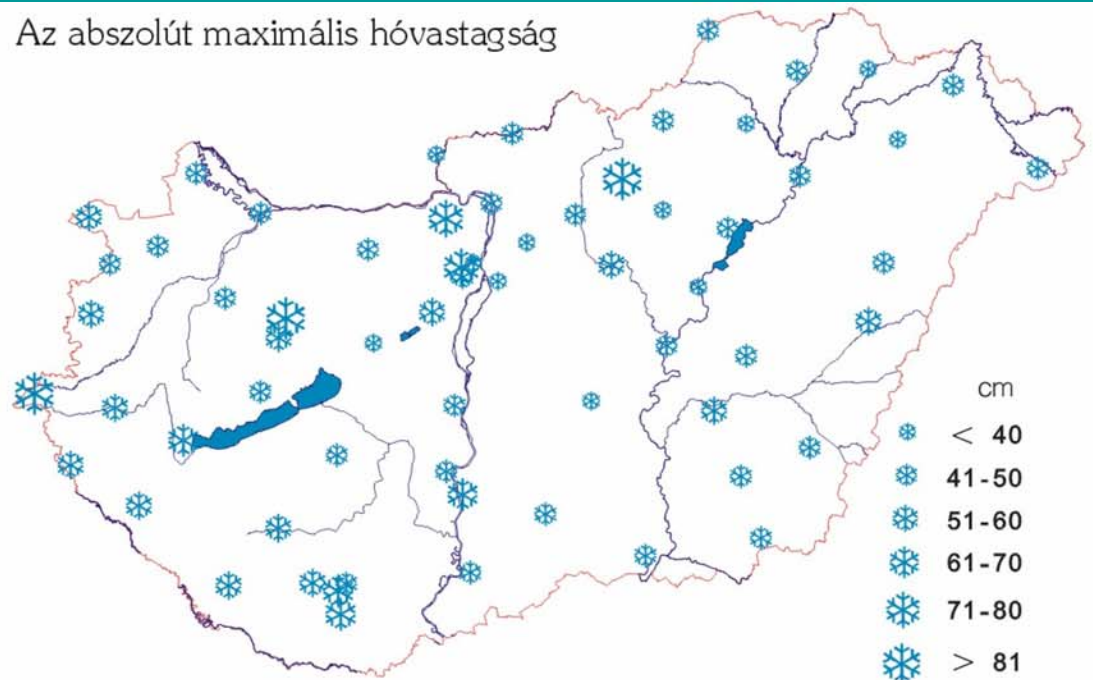
ABSZOLÚT MAXIMÁLIS HÓVASTAGSÁG

Az abszolút maximális hóvastagság

Az 1961-1990 között előfordult legnagyobb hóvastagságot bemutató térképen – mint az várható is – a hegyek tűnnek ki 80 cm-t meghaladó értékekkel. A legnagyobb hóvastagságot a Mátra csúcsain 1963. februárjában mérték (130 cm).

A síkvidékeken a jellemző értékek 40-60 cm között változnak. A viszonylag nagy szórás egyes helyeken a hófúvások okozta buckásodás következménye, ilyenkor a leggondosabb mérések is 5 és 10 cm közötti hibával terheltek. A véletlenszerűséget a térkép azzal kívánja érzékeltetni, hogy az ábrázolás pontszerű, nem pedig területileg összefüggő.

Az abszolút maximális hóvastagság

A havazás éghajlati jellemzői III.

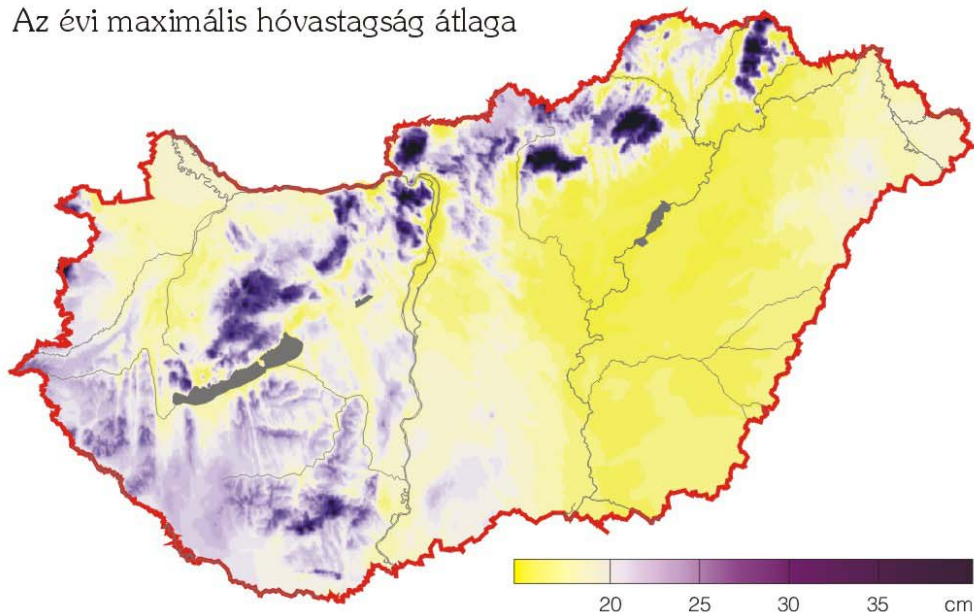
Az évi maximális hóvastagság átlaga

A téli hófelhalmozódás mértékét a hó formájában lehulló csapadék mennyisége és a hőmérséklet határozza meg. Főleg az előbbinek nagy változékonysága miatt az adatok az egyes évek között jelentős szóródást mutatnak. Az évi legnagyobb hóvastagság 30 éves átlaga az Alföld túlnyomó részén 15-20 cm között van, de előfordul, hogy egyes években egyáltalán nem alakul ki összefüggő hótakaró. A Dunántúli-dombvidéken ez az érték 25-35 cm, a magasabb hegyekben 40 és 50 cm között található. A legnagyobb hóvastagság általában február első felére alakul ki.

Az abszolút maximális hóvastagság

Az 1961-1990 között előfordult legnagyobb hóvastagságot bemutató térképen – mint az várható is – a hegyek tűnnek ki 80 cm-t meghaladó értékekkel. A legnagyobb hóvastagságot a Mátra csúcsain 1963. februárjában mérték (130 cm). A síkvidékeken a jellemző értékek 40-60 cm között változnak. A viszonylag nagy szórás egyes helyeken a hófúvások okozta buckásodás következménye, ilyenkor a leg gondosabb mérések is 5 és 10 cm közötti hibával terhelték. A véletlenszerűséget a térkép azzal kívánja érzékeltetni, hogy az ábrázolás pontszerű, nem pedig területileg összefüggő.

Az évi maximális hóvastagság átlaga

Az abszolút maximális hóvastagság

